

Samenvatting aanvraag doelmatigheidstoets Master Design**Algemeen**

Soort aanvraag (kruis aan wat van toepassing is):	☐ Nieuwe opleiding ☒ Nieuwe opleiding hbo master ☐ Nieuwe opleiding Joint Degree ☐ Verplaatsing bestaande opleiding ☐ Nevenvestiging bestaande opleiding ☐ Samenvoeging/herordening bestaande opleidingen
Naam instelling	Hogeschool Rotterdam
Contactpersoon/contactpersonen	Jeroen Chabot directeur Willem de Kooning Academie
Contactgegevens	j.j.l.chabot@hr.nl 010 - 794 4777 Blaak 10, 3011 TA Rotterdam

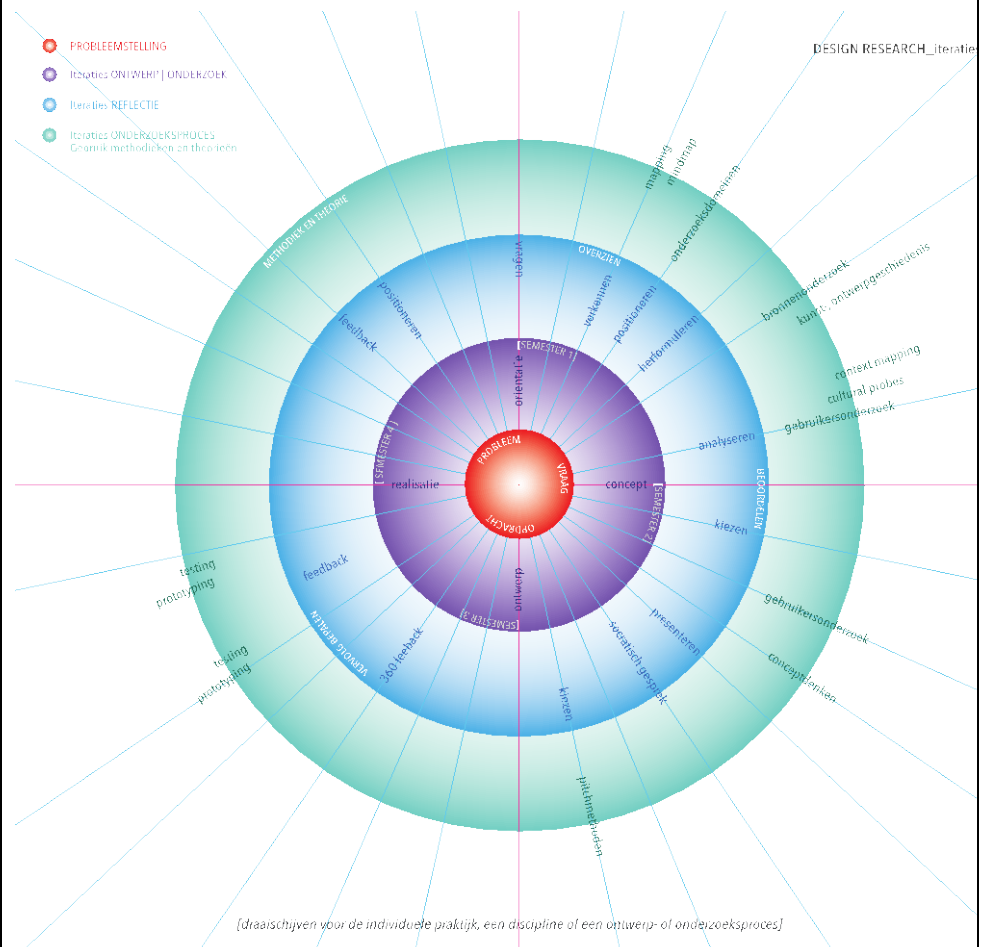
Opleiding

Naam (Nederlands en evt. Engels)	Master Design
Graad	Master of Arts
Inhoud (korte beschrijving programma)	<p>De Willem de Kooning Academie leidt creatieve pioniers op binnen het artistieke domein. Deze alumni benaderen hun opdracht kritisch en bewegen zich vanzelfsprekend tussen disciplines. Zo verwerven ze zich een plek in een internationaal beroepenveld - <i>the creative industry</i> - in zowel de autonome, sociale als commerciële beroepspraktijk¹.</p> <p>De academie heeft de bacheloropleidingen heringericht om studenten voor te bereiden op een veranderende beroepspraktijk. De academie wil in aanvulling hierop een mediumonafhankelijke Master Design aanbieden.</p> <p>Deze master is een nieuwe opleiding, gericht op het opleiden van een betrokken professional die design research inzet om via ontwerp bij te dragen aan oplossingen voor relevante en actuele vraagstukken.</p> <p>Onze samenleving maakt een aantal transitie door en paradigma's verschuiven. Globalisering, technologische innovaties en een veelheid aan communicatiesystemen hebben invloed op verschillende sectoren in de samenleving. Hierdoor veranderen processen, diensten en producten en ontstaan er nieuwe inrichtingsvragen. Er is sprake van een toenemende behoefte om complexe vraagstukken door middel van design te benaderen². Dit is mede zichtbaar aan de sterke groei van de creatieve sector³.</p>

	<p>Het beroepsdomein van de ontwerper is hierdoor aan het veranderen. Oude classificaties - autonoom versus toegepast en analoog versus digitaal - zijn niet langer bruikbaar. Het digitale domein is vervlochten geraakt met ons dagelijks bestaan⁴ en nieuwe ontwerppraktijken komen op⁵. De uitkomsten zijn soms tastbaar, maar kunnen evenzogoed procesmatig en sturend zijn. In dit licht gezien is de beroepspraktijk hybride geworden⁶. Ontwerp wordt minder gestuurd door de disciplinetradities en vraagt steeds vaker om een mediumvrije benadering.</p> <p>De onderscheidende kwaliteiten van kunst en design zoals creatie, concept, visualiteit en een kritische 'open' houding zijn niet veranderd. Sterke regie, het vermogen om interdisciplinair samen te werken en het doen van gedegen onderzoek zijn de noodzakelijke aanvullende eigenschappen van de ontwerper⁷.</p> <p>De opleiding speelt op deze ontwikkeling in door design research als belangrijkste leerlijn in de opleiding centraal te stellen. Onderzoek - design research - is de methode om te komen tot ontwerp. Studenten vanuit verschillende disciplines zullen design research doen naar een actueel ontwerpvoorbeeld, en zullen passende onderzoeksmethodieken ontwikkelen. Zowel creatieve, intuïtieve als wetenschappelijke invalshoeken krijgen hierbinnen een plaats⁸. De waarde van dit onderzoek ligt in het expliciet maken van context, belang, doel en proces. Innovatieve potentie is een belangrijk ijkpunt. Onderzoeks- en ontwerpuitkomsten krijgen uiteindelijk vorm in een product, project, methode, dienst of advies. Studenten leren publiceren en presenteren, waarmee zij inhoudelijk gezag en creatief kapitaal opbouwen. Bovendien leren zij uitkomsten met anderen te delen en herbruikbaar te maken, voor zover dit de ontwerpogave dient (capture of value) en het eigen ondernemerschap versterkt (cash value). Ondernemerschap is een kernwaarde van design research. Ontwerpers doen onderzoek vanuit een mediumafhankelijke en kritische houding omdat ze kansen zien en nieuwe markten willen ontginnen. Het ontwikkelen van bruikbare verdienmodellen dient de eigen praktijk en geeft de 'emerging practices' mede vorm.</p>
Inrichting van de opleiding (indicatie curriculum per jaar)	<p>De Master Design is opgezet in vier fasen, die elk een kwartaal (voltijd) of een semester (deeltijd) in beslag nemen. De vier fasen sluiten aan op de iteraties in een ontwerpproces: <i>oriëntatie, concept, ontwerp en realisatie</i>. In elk van deze fasen ligt de focus op design research.</p> <p>De opleiding biedt twee leerlijnen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De <i>onderzoeksleerlijn</i> richt zich op het gefaseerd opzetten en uitvoeren van een eigen design research. De uitkomst van het onderzoek krijgt vorm in een zeker product en een publicatie over het onderzoek. • In de <i>nieuwe praktijken leerlijn</i> onderzoekt de student opkomende designpraktijken tegen de achtergrond van eigen leervragen en het eigen design research. Herpositionering en versterking van de eigen beroepspraktijk staan hierin centraal.

De student kiest uit twee typen van design research.

- De student doet 'onderzoek ten behoeve van design'. Denk daarbij aan vraagstukken waar design wordt ingezet om processen met zintuiglijke middelen aan - of bij te sturen⁹. De student werkt relevante onderzoeksmethodieken uit of past bestaande methodieken toe als 'context mapping', 'cultural probes' en 'proto-typing'. Deze methodieken hebben als doel ervaringen van gebruikers te gebruiken om tot betere ontwerpoplossingen te kunnen komen.
- De student doet 'onderzoek naar design' en kijkt naar de betekenis van design in de maatschappij. De perspectieven zijn divers en verdiepen de designgeschiedenis, de mediatheorie, de semiotiek, de economisch waarde of de rol van ontwerp. Hier gelden onderzoeksmethodieken als bronnenonderzoek, marktanalyse, gebruikersonderzoek en data-analyse. Ze verbreden en verrijken bestaande (visuele) kennis over ontwerp.

De bovenstaande draaischijven visualiseren die iteraties, in dit geval betreffende de deeltijd Master Design. Ieder kwadrant op de schijf visualiseert het verloop van het proces gedurende een studiesemester. Je volgt het proces als een klokwijzer.

- In het rode centrum is de ontwerp- of onderzoeksvraag gevisualiseerd.
- Op de paarse schijf staan de vier fasen die de student tijdens de studie doorloopt in het totale onderzoeks- of ontwerpproces.
- Op de lichtblauwe schijf is het iteratieve proces van reflectie stapsgewijs weergegeven.
- De buitenste groene cirkel visualiseert het theoretisch en methodisch kader.

Dit stelsel van draaischijven leert de student te vullen met eigen stappen, relevante theorieën en methodieken. Voor iedere ontwerpdiscipline en ieder specifiek onderzoek kan dit aangepast worden qua timing en onderwerpkeuze.

Schematisch ziet de invulling van het programma er als volgt uit:

Module	Aantal studiepunten
ORIENTATIE	
Nieuwe Praktijk 1	3
Onderzoek 1A	5
Onderzoek 1B	5
Vrije Keuzeruimte	2
CONCEPT	
Nieuwe Praktijk 2	3
Onderzoek 2A	5
Onderzoek 2B	5
Vrije Keuzeruimte	2
ONTWERP	
Nieuwe Praktijk 3	3
Onderzoek 3A	5
Onderzoek 3B	5
Vrije Keuzeruimte	2
REALISATIE	
Nieuwe Praktijk 4	4
Onderzoek 4A	5
Onderzoek 4B	6
TOTAAL	60

In aanvulling op de *onderzoeks-* en *nieuwe praktijk* modulen heeft de student

	<p>keuzeruimte. Dit nodigt de student uit een eigen programma samen te stellen, elders kennis op te doen en ontmoetingen met publiek te organiseren waarin het eigen design research onderwerp is. Onderzoek is uitgesplitst in A en B om het verschil aan te duiden tussen het onderzoek dat gericht is op het ontwikkelen van het eindproduct/project en het onderzoek dat leidt tot een publicatie.</p> <p><i>Samenwerking met lectoraten</i></p> <p>De opleiding werkt nauw samen met de Lectoraten uit het kenniscentrum Creating 010. Deze lectoraten onderzoeken nieuwe praktijken in het creatieve domein. De verschillende lectoren brengen kennis en onderzoeksvragen in binnen de nieuwe praktijken leerlijn. Zij schetsen de ontwikkelingen in een introductielesingen en verzorgen in de daaropvolgende modules een eigen programma. Daarbij gaat het om de volgende aandachtsgebieden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Creative Business: aandacht voor nieuwe vormen van zakelijke zelforganisatie in de creative industrie (lector: Paul Rutten) • Revolutie in de maakindustrie: de impact van nieuwe technieken (3D-printen) en ontwerpmethodes (FabLabs) op productontwerp en fabricatie (lector: Peter Troxler). Onderdeel daarvan is de aandacht voor de effecten van de 'open source cultuur' in het ontwerpen en de uitdagingen en mogelijkheden die daaruit voortkomen voor de werkpraktijk van ontwerpers • Communication in the Digital Age: veranderingen en innovatie in het werk van visuele designers en kunstenaars door nieuwe technologieën (lector: Florian Cramer). Welke effecten hebben de nieuwe media op de communicatiecultuur, en wat betekent dat voor de fundamenteën van kunst- en designberoepen? • Culturele diversiteit: onderzoek naar de impact van culturele identiteit op internationale kunst en de creatieve sector. (lector: Nana Adusei-Poku) <p><i>Coaching</i></p> <p>Elke student krijgt een coach. Met de coach bespreekt de student de studievoortgang en keuzes tijdens de opleiding. Studenten houden een researchblog bij dat met de coach besproken wordt, en bereiden de assessments voor waarin de voortgang (en uiteindelijk het afstudeerniveau) beoordeeld wordt.</p> <p><i>Docenten</i></p> <p>De lectoren en docenten die bij de opleiding betrokken zijn, vormen een mix van onderzoek-experts en discipline-experts. De lectoren brengen eigen onderzoeksvragen in en zijn te consulteren over specifieke onderwerpen. Docenten hebben veel onderzoeks- en ontwerpervaring, en geven studenten tijdens de bijeenkomsten feedback op hun werk.</p>
Studielast	60 ec
Vorm van de	Voltijd, deeltijd

opleiding (voltijd, deeltijd, duaal)	
Gemeente waar de opleiding wordt gevestigd	Rotterdam
Doelgroep van de opleiding	<p>De doelgroep van de deeltijdopleiding zijn professionals (ontwerpers en docenten aan kunst en ontwerpopleidingen) die een beroepspraktijk uitoefenen en deze praktijk hernieuwd willen positioneren in hun eigen beroepsdomein. Ontwerpers zijn gericht op het inzetten van de nieuwste inzichten, docenten hebben de ambitie om binnen hun onderwijs actuele kennis en vaardigheden rondom 'emerging practices' en design (en artistic) research aan te bieden.</p> <p>Uit de ondersteuningsverklaringen die bij deze aanvraag zijn gevoegd blijkt dat in het werkveld veel behoefte bestaat aan een interdisciplinaire benadering van design: inzichten uit verschillende disciplines worden samengebracht. Design gaat niet alleen om esthetiek, gekoppeld aan een bepaald medium, maar is steeds meer medium-onafhankelijk: ontwerpers moeten ook in staat zijn hun ontwerpbenadering in te zetten bij het ontwerpen van interactie, het ontwikkelen van service processen en design research en design thinking kunnen toepassen binnen nieuwe media. Design research speelt daarin een belangrijke rol¹⁰. De verschillende vertegenwoordigers van de beroepspraktijk die de aanvraag ondersteunen geven aan dat in de beroepspraktijk behoefte is aan de competenties waarop deze opleiding is gericht, en onderschrijven dat het voor professionals inhoudelijk interessant en (door de opzet van de deeltijdopleiding) aantrekkelijk is deze opleiding te volgen.</p> <p>Dit kwam ook naar voren in een panelinterview met potentiële studenten uit de doelgroep. In gesprekken met professionals die belangstelling hebben voor het volgen van een opleiding met het profiel van de master Design werd de behoefte geuit naar een master 'waarin ontwerpmethoden en artistiek onderzoek elkaar ontmoeten'. Een master design sprak de deelnemers aan als deze ruimte biedt voor mediumonafhankelijk onderzoek. De deelnemers gaven aan de Master Design te willen volgen en waren momenteel werkzaam als: communicatiemanager, docent aan een creatieve opleiding, kunstenaar, ontwerper, unit manager bij een designbureau en animator.</p> <p>De doelgroep wordt naast professionals uit de beroepspraktijk gevormd door docenten die verbonden zijn aan kunstopleidingen. De hogescholen, en daarbinnen ook de kunstopleidingen, hebben zich gecommitteerd aan het aanzienlijk verhogen van het percentage docenten dat over een masterdiploma beschikt. Voor deze groep docenten aan creatieve opleidingen is het opleidingsaanbod beperkt. De Master Design biedt docenten de mogelijkheid voor het werkveld relevante (design) research vaardigheden te ontwikkelen, het inzicht in nieuwe 'emerging practices' te verdiepen. De deeltijdvorm waarin de opleiding wordt aangeboden is voor deze doelgroep ook een aansprekende factor – juist ook omdat de opleidingen hechten aan het inzetten van</p>

	<p>docenten die ook binnen de beroepspraktijk werkzaam zijn.¹¹ Deze doelgroep is ook in omvang significant: bij de meeste academies is momenteel sprake van 30 tot 40% masteropgeleide docenten; in een periode van een aantal jaren moet dit zich ontwikkelen naar 70% of meer.</p> <p>De doelgroep van de voltijdvariant zijn net afgestudeerde creatieve bachelors. Deze doelgroep heeft nog geen ervaring in de beroepspraktijk en wil design research gebruiken om de eigen positie en profilering in de beroepspraktijk verder te versterken. Door diepgaande onderzoekscompetenties te ontwikkelen en zelf aangedragen design research uit te voeren werken ze aan de identiteit als ontwerper. Voor de beroepspraktijk vormen studenten die vanuit hun bachelor doorstromen naar een fulltime master een interessante ‘talent pool’¹². In een panelinterview met potentiële voltijdstudenten (huidige bachelor-studenten vormgeving aan de WdKA van de HR) kwam naar voren dat studenten geïnteresseerd zijn in de aandacht voor de eigen beroepspraktijk en het ondernemerschap – het ontwikkelen van een eigen, nieuwe praktijk: “de designer van nu kan niet bestaan enkel op zijn of haar creativiteit. Je moet ondernemer zijn om je te kunnen redden in de wereld van nu. Dat je dit kan ontwikkelen binnen deze master maakt het interessant”. Het belang van het ondernemerschap wordt ook in de ondersteuningsverklaringen vanuit de beroepspraktijk onderstreept. Daarnaast spreekt de centrale plaats van design research in het programma bachelorstudenten aan: “Dat onderzoek, dus het proces, centraal staat vind ik interessant. Hoe dingen ontstaan, welke aspecten een rol spelen maar ook gedachtegangen zijn veel interessanter dan het eindproduct. Een ontwerp moet je zien als de laatste stap, hoe je daar gekomen bent is minstens zo interessant.”</p> <p>De opleiding richt zich op studenten uit verschillende ontwerpdisciplines: grafisch ontwerp, audiovisueel ontwerp, advertising, communicatie- en multimediadesign, lifestyle design, product design, mode, etc. Ook studenten uit het designmanagement en de media- en communicatiestudies, zullen hun weg weten te vinden naar de Master Design van de Willem de Kooning Academie.</p>
<p>Croho (sub)onderdeel en motivering</p>	<p>Taal en Cultuur; Kunstopleidingen</p> <p>Er zijn drie argumenten voor de opname van de Master Design in dit (sub)onderdeel.</p> <ul style="list-style-type: none"> - De competenties waarop de Master Design zich richt, zijn gebaseerd op de landelijk vastgestelde competenties voor de Beeldende Kunst en Vormgeving. - De Master Design sluit aan op ontwikkelingen die zich in het beroepenveld voor de opleiding Vormgeving voordoen, en gebruikt design research en design thinking als vertrekpunt voor het functioneren in die praktijk - Het ontwikkelen en aanbieden van de Master Design is onderdeel van de afspraken die binnen de Kunstopleidingen zijn gemaakt in het kader van het sectorplan Focus op Toptalent. Het aantal opleidingsplaatsen voor de bacheloropleiding Autonome Beeldende Kunst is teruggebracht; daarvoor in de plaats wil de Hogeschool

	<p>Rotterdam studenten en professionals de mogelijkheid bieden door te groeien naar het masterniveau, en daarmee de eigen praktijk en positionering in het werkveld een nieuwe impuls te geven.</p>
Geplande startdatum opleiding	<p>Januari 2015</p>
Indien nadere vooropleidingseisen worden gesteld; voorstel daartoe;	<p>Studenten die worden toegelaten tot de opleiding beschikken over:</p> <p><i>voltijd</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Een bachelor-graad Vormgeving of een verwante opleiding (Beeldende Kunst, Product Design, Designmanagement, Media- of communicatiestudies). <p><i>deeltijd</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Een bachelor-graad Vormgeving of een verwante opleiding (Beeldende Kunst, Product Design, Designmanagement, Media- of communicatiestudies). - Een aantal jaren werkervaring als ontwerper. <p>Toelating gebeurt aan de hand van een nulassessment waarbij door middel van een startportfolio en een selectiegesprek getoetst wordt of de kandidaat geschikt is.</p>
Indien een capaciteitsbeperking wordt ingesteld; hoogte en motivering.	<p>Niet van toepassing</p>
Beschrijving arbeidsmarkt-mogelijkheden (beroepen en branches)	<p>De Master Design richt zich op verschillende doelgroepen, en heeft als gevolg daarvan ook verschillende arbeidsmarkt-mogelijkheden als perspectief.</p> <p>Centraal in de doelstelling van de opleiding staan ontwerpers die al werkzaam zijn in de beroepspraktijk. De settings waarin de ontwerpers actief zijn kunnen onderling verschillen – van een sterk commerciële setting tot een autonoom georiënteerde setting, en van een zelfstandige ontwerp-praktijk tot een ontwerpersrol binnen een grote organisatie. Zij werken met en voor verschillende media. De Master Design wil deze ontwerpers de gelegenheid bieden zich in de beroepspraktijk verder te ontwikkelen: de eigen praktijk opnieuw te definiëren, en/of om door te groeien naar meer complexe en vernieuwende ontwerp-opdrachten.</p> <p>Een tweede belangrijke doelgroep van de opleiding wordt gevormd door docenten aan kunstopleidingen en verwante creatieve opleidingen. Docenten worden door de Master Design in staat gesteld om hun kennis en vaardigheden op het gebied van design research te verdiepen, en in te zetten bij het opleiden en begeleiden van studenten. Daarnaast biedt de opleiding docenten de mogelijkheid hun zicht op ‘emerging practices’ binnen het beroepenveld te versterken. Ook voor docenten</p>

	<p>brengt de opleiding daarmee mogelijkheden tot professionele groei.</p> <p>Een derde doelgroep van de opleiding (in het bijzonder van de voltijd variant) zijn net afgestudeerde bachelors van creatieve opleidingen, die bij de start van hun loopbaan als ontwerper de eigen positie als ontwerper willen verdiepen en profileren. Voor deze studenten zijn aansprekende rollen binnen de creative industry, waarvoor multidisciplinair denken en het goed ontwikkelde vermogen tot ontwerpen te komen op basis van design research het beroepsperspectief. Gezien de snelle en veelvormige ontwikkeling van de creative industry is sprake van een breed palet aan mogelijke functies.</p>
--	---

Overige aanvullende informatie

Noten:

- ¹ Willem de Kooning Academie (2013). *Opleidingsdossier Vormgeving*.
- ² Michael Thomson ed. (2012), *Design for Growth and Prosperity. Report and recommendations of the European Design Leadership Board*. (Brussel, DG Enterprise and Industry of the European Commission). Zie de drie uitdagingen (pp 18-25) en zes aanbevelingen ('Six areas for strategic design action' pp 30-66) die zijn uitgewerkt om de mogelijkheden van design binnen de Europese creatieve industrie te versterken.
- ³ UNCTAD (United Nations Conference of Trade and Development) (2008): *Creative Economy Report 2008*. Het rapport stelt bijvoorbeeld: '*Creativity and knowledge are fast becoming powerful means of fostering development gains*'.
- ⁴ Bert Hagendoorn, e.a. Dutch Digital Design; uit '*Creatie*' 2014, nummer 1, pp 5-12, "*Designoplossingen worden media- en middelenvrij aangevlogen, elke ontwerpdiscipline heeft digitale componenten*...[ontwerp bureaus die zich niet in digital design bekwamen zijn ten dode opgeschreven...]"
- ⁵ Bas van Abel, e.a., *Open Design now, Why design cannot remain exclusive* (BIS Publishers, 2011) over nieuwe praktijken in een wereld waarin ontwerp – bijvoorbeeld via voor iedereen toegankelijke ontwerpsoftware – een meer open systeem is. Ontwerpers worden uitgenodigd een meer innoverende en co-creërende rol in te nemen.
- ⁶ *Beroepsprofiel en opleidingsprofielen beeldende kunst en vormgeving*. (2014) Landelijk vastgestelde competenties beeldende kunst en vormgeving'
- ⁷ Tony Fry, *Design futuring, Sustainability, ethics and new practices* (Berg/Oxford International Publishers, 2009) over de rol die ontwerp kan nemen in ethisch, politieke, sociale en ecologische vraagstukken.
- ⁸ Christopher Crouch & Jane Pearce, *Doing research in design* (Bloomsbury Academic, 2012)
- ⁹ Zie voor een theoretisch kader voor onderzoek als onderdeel van het ontwerpproces bijvoorbeeld Hilary Colins, *Creative research, The theory and practice of research for the creative industries* (AVA Academia, 2010).
- ¹⁰ Zie bijgevoegde ondersteuningsverklaringen.
- ¹¹ Dit wordt onder meer onder de aandacht gebracht door de ondersteuningsverklaring van de Hanzehogeschool / Academie Minerva.

WILLEM DE KOONING ACADEMIE

¹² Zie de ondersteuningsverklaring van de Stichting Spin Awards.